

סיכומי הדף - הידומי

מהדורת סיכומי
גליון 21

רבי יחזקע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - וזמנה לאדם שחורע ואינו קוצר. פנחסדרין צ"ט

מסכת שבת עג - עט

דף עג - עה

נתכוון לזרוק שמים וזרק ארבע או כסבור רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים לרבא: פטור, [לא קמיכוין לזריקה דאיסורא].
לאביי: חייב, [קמיכוין לזריקה בעלמא].

ל"ט אבות מלאכות ותולדותיהם
סידורא דפת

הזורע, (בורעים) והנוטע, (באילנות), והמבריק והמרכיב, (הם אב אחד עם זורע ונוטע) **תולדה:** זומר (אפי' שא"צ לעצים), קוצר שחת, חותך תרדין, **החורש,** חופר (ואם א"צ אלא לעפרה, פטור [מקלקל]) והחורץ, נטל גבשושית בשדה, היה לו גומא בשדה וטמנה, **הקוצר,** הבוצר, והגודר, והמסיק, והאורה, **תולדה:** זומר וצריך לעצים, קוצר שחת, חותך תרדין, **המעמר, תולדה:** לרבא אוסף מלח מהמלחאת, (ולאביי אין עימור אלא בגידולי קרקע), אוסף קנים לעשות כוורת, **הדש,** כותש, **תולדה:** המנפץ צמר גפן (ג"ק), והמנפט, הפיל תמרים ונפלו מהמכבדות (וי"א שאין דרך פריקה בכך), **לר' יהודה** פוצע חילון חייב, [יש דישה בלא ג"ק], וחכמים חולקים, **והזורע,** (ברחת, את הקשין).

הבורר, (ביד, את הצרורות מן התבואה), הבורר צרורות הגסות מתוך העפר, **הטוחן, תולדה:** מחתך תרדין דק, מחתך עצים דק (אפי' כשעשה האחת שמים או שלושה), טוחן הרגבים ושוחקן הדק, **המרקד,** (בנפה, את הקמח) מרקד עפר בנפה, **והלש,** מגבל טיט, **והאופה,** (מבשל), זרק עץ לתנור ליבשו [מתרפה, ושוב מתחזק], מתוך זפת, מצרף חבית של חרס באש,

סדר עשיית בגד

הגוזז את הצמר, אפי' תולש הצמר ביד, תולש נוצה מן הכנף, **המלבנו,** **והמנפצו, לרבה:** מסרק הצמר ע"ג בהמה, **(ולרב כהנא:** הוי ניפוץ כלאח"י, ורק לנשים חכמות הוי הדרך), **והצובעו,** **והטווה,** לרבה טווה צמר ע"ג בהמה, **(ולרב כהנא** כנ"ל במנפץ) **והמיסך,** מכין את השתי לאריגת הקנים, שובט (מסדר ומפריד את חוטי השתי), **ולר' יהודה** זה אב בפנ"ע,

והעושה שתי בתי נירין, ארג קנה למעלה וקנה למטה כדי להעמיד הכוורת **והאורג שני חוטיין,** מדקדק (שמכה על חוטי הערב, כדי ליישבם ולהוריד המתחות), **ולר' יהודה** זה אב בפנ"ע, **והפוצע שני חוטיין,** הקושר, והמתיר, **והתופר** שתי תפירות, (והוא שקשרם, כדי שזה יתקיים), העושה שפה לכוורת, (ע"י תפירה), **תולדה:** מותח חוט של תפירה ומחבר החתיכות שנפרדו, **הקורע** על מנת לתפור (שתי תפירות).

סדר עשיית קלף
הצד צבי

השוטטו, לשמאל חייב על הנטילת נשמה, לרב חייב גם על הצביעה של הבית השחיטה [דניח"ל בה כדי שיקנו הבשר] \ לריו"ח פוצע חילון חי חייב, (ורבא חולק כי אינו מתכוון להרגו כלל), **והמפשיטו,** והמעבד את עור, המולחו, לרבה: מולח בשר לדרך, (ורבא חולק, [כי אין עיבוד באוכלין]), **המשרטט,** (כדי לחתוך יפה), **והממחקו,** ממרח הטיט כדי שיהיה חלק, מחליק קנים, מוריד הנוצות מן הקנים, (כדי לארוג בו כובעים, (ע"י רש"י)), שף את הקרקע שבין עמודי האכסדרה, ממרח את משהה על התחבושת, **והמחתכו,** מחתך ירק או עצים ומקפיד על המידה, קוטם ראש הנוצה כדי להכניסה לכו, מגרר ראשי המוטות כדי שהיו שווים, **הכותב** שתי אותיות, (אבל הכותב אות א' גדולה כשתיים אינו חייב), **והמוחק** על מנת לכתוב שתי אותיות, (אפי' מחק רק אות אחת גדולה כשתיים),

בנין
הבונה, נטל גבשושית בבית, היה לו גומא בבית וטמנה, (ואין בנין בכלים, ואפי' כשעושהו לגמרי, כגון 'חבית' או 'כלי זכוכית' (רש"י))
והסותר,
מלאכות אש: המכבה, והמבעיר,
המכה בפטיש, טח טפילה על החבית, חתך הקנים של הכוורת כדי להשוותם, מחליק את האבן, צר צורה בכלי המיועד לכך, מנפח כלי זכוכית, נוטל חוטים הבולטים מן הבגד שמקפיד עליהם, כל דבר שהוא גמר מלאכה, (דבר שנגמר מאליו בתנור אין בו משום מכה בפטיש (רש"י)),
המוציא מרשות לרשות.

ביאור הברייתא: בורר ואוכל, בורר ומניח, ולא יברור, ואם בירר - חייב חטאת.
לעולא: מותר לברור להניח לבו ביום, רק לצורך מחר אם בירר חייב חטאת. (הותקף)
לרב חסדא: מותר לברור, פחות מכשיעור, ורק על כשיעור חייב חטאת, (הותקף)
לרב יוסף: ביד - מותר לברור, בקנן ובתמחוי - פטור אבל אסור, ובנפה ובכברה - חייב חטאת. (הותקף רק מלשון הברייתא)
לרב המנונא: מותר לברור **אוכל מתוך הפסולת,** [אין דרך ברירה בכך], (ספק אי רב ביבי חולק) אבל הבורר פסולת מתוך אוכל - חייב חטאת. (הותקף רק מלשון הברייתא)
לאביי: מותר לברור **לאלתר,** [אין דרך בוררין בכך] אבל לבו ביום, חייב חטאת.

בירית תורמוסין

הבורר תורמוסים מתוך פסולת שלהן - חייב. [כיון שאם לא יוציאנו מפסולתו, יסריח, הרי הוא כפסולת, ולכן הנוטלו הוי כנוטל מתוך פסולת שאותם הנשארים הם גם אוכל \ אם נוטל אותם התורמוסין ששקלו קצת ועדיין צריכים בישול, הרי הם חשובים כפסולת לעומת התורמוסין שכבר לא צריכים עוד בישול]

מקור המלאכות במשכן?

קושר ומתיר: - שכן קושרין ומתירים ביתדות אהלים, (קושר ע"מ להתיר!)
שכן אורגי יריעות שנפסקה להן נימא קושרים אותה, (לפ"ו אין מקור למתיר!)
למסק': שכן צדי חלזון קושרין ומתירין.
קורע: שכן יריעה שנפל בה דרנא קורעין בה ותופרין אותה.

הלומד דבר אחד מן המין האדוק בע"ז - חייב מיתה, **אבל** מותר ללמוד מן המכשף כדי להבין ולהורות,

מצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות, והיודע לחשבנם, ואינו חושב - אסור לספר הימנו. ועליו הכתוב אומר "ואת פעל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו".

במה ובאיזה שיעור חייבים על ההוצאה?

רק במין שהדרך להצניע, (לאפוקי עצי אשירה, וי"א גם דם נידה [אין בו תועלת כלל, כי הנותנו לחתול מתחלש])

ולענין השיעור:

לר"ש: רק מי שהצניע כשיעור שהרגילות להוציא חייב,
למשנתנינו: שיעור שרגילים להצניע אפי' עשיר חייב, אבל המצניע אפי' פחות מכשיעור מתחייב המצניע אם הוציא,
לר"א בר"ש: מי שהצניע פחות מכשיעור הרגיל אפי' מדבר שאין מצניעים, אפי' אחר מתחייב על הוצאת הדבר. (וכגון תלמיד הנגר המפנה את כלי רבו לחוץ (עח)).

דף עו

שיעורי תבן ואוכלים להוצאת שבת

תבן כמלא פי פרה,
תבן של קטנית כמלא פי גמל,
עמיר כמלא פי טלה,
עשבים כמלא פי גדי,
עלי שום ועלי בצלים; לחים - כגורגרת, יבשים - כמלא פי גדי.

אוכלים - כגרוגרת, ומצטרפין זה עם זה [ששוו בשויעוריהן], אבל קליפתן, גרעיניהן, עוקציהן, סובן מורסנן, לא מצטרפי, (אבל לענין חלה סובין ומרסן מצפרף [שכן עני אוכל פיתו כך] **וקלפי עדשין**, או פולין **חדשים** (אבל לא ישנים) שמתבשלות עמהן, מצטרפות לר"י.

מה מצטרף עם מה להשלים השיעור?

דבר ששיעור גדול אינו משלים למי ששיעורו קטן, אבל הפוך כן, [דכולם ראויים ביחד להיות דוגמא למי שמוכר אותם, (כמו בבגד שמשלים לשק כי הם ראויים יחד להיות להטלות על החמור)]

המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל.

לרב דימי: לרבי יוחנן ואב"י: חייב, (וחזר בו ריו"ח לר"ל ורב יוסף: פטור. **לרבי:** לכו"ע חייב,

המוציא עצה כמלא פי פרה לפרה.

לרבי: לרבי יוחנן: פטור, [אכילה ע"י הדחק לא שמה אכילה] **לר"ל:** חייב, [אכילה על ידי הדחק שמה אכילה].

פרק המוציא יין

שיעורי כל סוגי משקים

יין, ברובע רביעיית, [**לרבא:** כדי שימזגנו (חד על תלת) ויעמוד על רביעיית, (כוס של ברכה, וזה נחשב 'חשוב' לשבת), **לאב"י** דשיעור זה עצמו חשוב בין], ואם היין יבש, לר' נתן בכזית, (דהיינו רביעיית), **חלב** של בהמה כדי גמיעה,

דבש כדי ליתן על פי הכתית, (וספק אי גם מסכיב למכה),

שמן כדי ליתן אבר קטן, **לרשב"א** של קטן, **לר"ג** של גדול, או אבר גדול דקטן, (מסק') **מים** כדי לשוף בהם את הקילור, **לאב"י** זה רק בגליל שמשמשים תמיד במים לרפואה, אבל בכ"מ צריך רביעיית, **לרבא** הדין כן בכ"מ, כי מים מרפא העין בלי לעוור אותו. [וא"כ זה שכיח כמו שתיחן]

שאר כל המשקין ברביעיית,

שופכין ברביעיית, [ראוי לגבל טיט (שאינן אדם טורח לגבל בפחות מזה, אבל טיט שכבר מגובל, אם יש בה כדי לסתום פי הכור, חייב)]

חלב אשה, ולובן ביצה - כדי ליתן במשיפא של קילור, (וספק אם בעינין גם כדי אחיזה) **קילור** - כדי להמיסו במים. (וליתן על ב' עיניו)

לרבי שמעון: כולן ברביעיית, וכל השיעורין הללו רק למצניעיהן.

דף עז

האם רביעיית דם נבלה טהור או טמא?

לב"ש טהור, [דאי"ו כבשר נבילה], **לב"ה** טמא, [נחשב כבשר, ויכול לעמוד על כזית].

דיוקי לשון

גמיעה, גרעין, עוממות, מעצמין

הקב"ה לא ברא דבר לבטלה

חילון (א' לבן וא' שחור מבושלים) - לכתית, זבוב - לעקיצת הצירעה, יתוש - לנחש, ונחש - לחפפית, וסממית - לעקרב.

המשה אימות של 'חלש על גבור'

- א.** מפגיע (חיה שקולה חזק) על ארי,
- ב.** יתוש על הפיל שנכנסת לו בחוטמו,
- ג.** סממית על העקרב שנכנסת לו באוזנו,
- ד.** סנונית על הנשר שנכנסת לו תחת כנפיו,
- ה.** כילבית על לויתן, שנכנסת לו באוזנו.

דברים מהטבע

עיוזים (שחור) הולכים לפני הכבשים (לבן) [כבריינו של עולם, חושך ואה"כ אור]

כבשים יש להם זנב כי אנו מתכסים בצמרם, משא"כ עיוזים.

גמל יש לו זנב קצר, כי הוא הולך על קוצים,

שור יש לו זנב ארוך להבריח היתושים מעליו, (כי הוא נמצא באגם),

קרן הנמלה (ורואה ע"י) רך, משום שדרה בין העצים ואם היה קשה היתה ניזוקת

עפעפי התרנגול נסגרים מלמעלה, כי הוא ישן בגובה והיה עשן נכנס בעיניו.

מקור מילים ארמיות

דשא - דרך שם. דרגא - דרך. גג. מתכוליתא (טיבול) - מתי תכלה דא. ביתא - בא ואיתבי בה. ביקתא - בי עקתא (צר). כופתא (עץ) - כוף ותיב. לבני - לבני בני (מתקיים). הוצא - חציצה. חצבא - שחוצב מים מן הנהר. כוזה - כוזה. שוטיא (הדס) - שטותא. משכילא - (ספל) מאשי כולה. משכילתא - משיא כלתא. אסיתא - חסירתא. בוכנה - בוא ואכנה. לבושה - לא בושה. גלימא - שנעשה בו כגלם. (שלא רואים צורתן) גולתא (מעיל) - גלי ואיתבי. פוריא - שפרין ורבין עליה. בור זינקא (ריק) - בור זה נקי. סודרא - סוד ה' לראוי. אפדנא (ארמון) - אפיתתא דין.

דג ונחש וחזיר, ניהים גיבורים ככל שמזדקנים,

דף עה

הכלל לפי מה משערים כל דבר לדעת שיעור הוצאתו בשבת

כשיש שימוש שכיח, ושימוש לא שכיח, הולכים אחר השכיח לקולא, **כששני** השימושים שכיחים, הולכים לחומרא.

שיעור ההוצאת הדם

לת"ק: דם ברביעית,

לרשב"א: דם תרנגולת, כדי לכתוב בעין אחת, (לברקית).

לרשב"ג: דם עטלף כדי לכתוב בו עין אחת, (ליארוד).

שעורי שאר דברים להוצאת שבת

גמל - כדי לעשות אוזן לקופה, (דלא עושים ממנו תלאי לנפה, כי החבל פוגם העין)

אידי - כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה < **ולר"י:** כדי לישול ממנו מדת מנעל לקטן.

נייר - כדי לכתוב עליו קשר מוכסין, (לר"ש: ב' אותיות גדולות, **לרבא:** ב' קטנות עם גיליון, (ונשאר בקושיא)), והמוציא קשר מוכסין (אפי' על קלף) - חייב.

עור יבש (בין להוצאה, בין לעיבוד) - כדי לעשות קמיע, (ל"ש מעובד ל"ש לא מעובד).

עור לח (מצה), כדי לצור משקולת קטנה, **ועור קשה**, עד שיהיה בה ה' על ה' טפחים,

ודיפתרא - כדי לכתוב עליו תורף הגט.

קלף - כדי לכתוב עליו פרשה ראשונה של ק"ש.

דוכסוסטוס - כדי לכתוב עליו מזוזה.

דיו - כדי לכתוב שתי אותיות, בין יבש, בין על הקולמוס בין בקסת, (וספק כשאחת קולמוס ואחת בקסת, או אחת יבש)

כחול - כדי לכתוב עין אחת, [שכן הצנועות כחולות רק עין אחת], **אבל** לבנות כפרים, עד שיהיה כדי לכתוב ב' עיניים < [כי א"צ צניעות כ"כ], **והמוציא** לרפואה לכולם בכדי עין אחת חייב,

דבק - כדי ליתן בראש קנה של ציידין, (כדי להדביק העופות).

זפת וגופרית - כדי לסתום נקב של כלי שנותנים בו כסף.

שעוה - כדי ליתן על פי נקב קטן של חבית יין (יותר קטן משל שמן ודבש).

חריטית - כדי לעשות פי כור של צורפי זהב, **ולר"י:** כדי **לסוד** פיסטול של כירה.

סובין - כדי ליתן בכור של צורפי זהב. (כשאין פחמים).

סיד - כדי לטוב אצבע קטנה שבבנות < **ולר"ג:** כדי לסוד "אונדפי" **דהיינו:** א [מתחת לרקק (כדי להשיר השיער), ב] [את השערות], < **ולר"נ:** כדי לסוד "אונדפי" **דהיינו:** א [מתחת לרקק (כדי להשיר השיער), ב] [לסתום צד אחד כלי שנותנים בו יין, ג] [לסוד שנתות שבכלי מידה] **לרבי:** כרבי יהודה בסיד עב, וכרבי נחמיה בסיד דליל.

הוצין - כדי לעשות אוזן לסל כפיפה מצרית.

סיב - כדי ליתן על פי משפך קטן לסגן את היין. (אחרים)

רבב - כדי לטוב תחת עוגה קטנה (שהוא כגרוגרת)

מוכין - כדי לעשות כדור כאגוז.

נייר מחוק ושטר פרוע, כדי לכתוב שתי אותיות (בלובן), או כדי לכרוך כולו על פ' צלוחית קטנה.

שיער - כדי לגבל בו את הטיט,

קשר מוכסין אחר שהראהו למוכס: **לת"ק** פטור. **לר"י** חייב, [עדיין צריך לקשר,

לאב"י: מחשש שירוצו אחריו, **לרבא:** כשהראה למוכס גדול, וצריך להראות לקטן שעל הגשר] **לר"א:** רוצה להראות למוכס אחר, להוכיח שהוא נאמן]

שטר חוב, אחר שפרעו: לת"ק פטור, ולר"י חייב, [עדיין צריך לו, לר"י: דקסבר מותר

לשהות שטר פרוע, ושומר לוצור, **לאב"י:** ומיירי שהודה הלוח שכתבו, וקסבר שא"צ כבר לקיימו, **לרבא:** הדמלוה צריך לו, כי הלוח לא חייב לקבל שובר במקום השטר, **לרב** אשי: הוציא הלוח, שרוצה להראותו לבע"ח אחר, להוכיח שהוא נאמן]

דף עט

סמנין שרויין - כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא.

סמנין שאינן שרויין - כדי לצבוע בהן בגד קטן. [אין אדם טורח לשרות סמנין לפחות מזה]

זרעוני גינה - לת"ק פחות מכגרוגרת, לר"ב: חמשה. [אינו טורח להוציא גרעין אחת לזריעה]

לאחר שנזרעו ומוציא זבל וחול הדק לזבל, כדי לזבל בו, **לר"ע** כרוב, **לחכמים** כרישא

מה מהתפילין מטמאים את הידיים?

לת"ק: אפי' הרצועות, אבל רק כשהן מחוברות לתפילין

לרשב"א: הקציצה,

לרבי זכאי: רק האיגרות עצמן.

על מה כתובים סת"ם?

לל"ק דרב: מותר לכתוב תפילין על דוכסוסטוס, (ולא רק בקלף),

לל"ב דרב: מותר לכתוב מזוזה על קלף (ולא רק על דוכסוסטוס) (כרב אחא, וכר"מ, אבל יש תנאים שחולקים, ופוסלים אף קלף במקום שיער), אבל הגויל ועל הנייר פסול.

תדבר"מ: אין כתובים ס"ת על נייר ועל מטלית, אלא על קלף ועל גויל ועל דוכסוסטוס.

תפילין שבלו וספר תורה שבלה - אין עושין מהן מזוזה, [אין מורדין בקדושה].